В Україні функціонує вільний ринок праці. Держава забезпечує право громадян на працю, тобто на одержання роботи з оплатою праці не нижче встановленого державою мінімального розміру, включаючи право на вільний вибір професії, роду занять і роботи (ст. 2 КЗпП України).

Сьогодні людина може реалізувати свою трудову активність різними шляхами: укладанням трудового договору на одному або одночасно на кількох підприємствах, у приватних фірмах, з фізичними особами, займатися підприємницькою діяльністю тощо.

Необхідно зазначити, що робота в умовах ринкових відносин дозволяє працівникам отримувати додаткові доходи у вигляді дивідендів, відсотків, якщо вони є акціонерами або учасниками господарських товариств, мають свою частку та голос в управлінні підприємством.

Актуальним завданням економічної науки в сучасних умовах є всебічне дослідження проблем оплати праці з точки зору подолання кризи і стимулювання економічного зростання в Україні. Від наукового обґрунтування змісту реформи оплати праці, правильного вибору шляхів реформування заробітної плати багато в чому залежать перспективи майбутніх економічних перетворень у нашій країні. Реформування оплати праці є важливою складовою курсу реформ у національній економіці України.

Право громадян на працю закріплено Конституцією України, статтею 43 якої визначено, що кожен має право на працю, яка включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Трудові відносини всіх найманих робітників регулюються Кодексом законів України про працю, який є основним документом, що регулює трудові правові взаємовідносини.

УДК 336.113.2:621

<u>КОСТЕНКО А.О.,</u> МЕХОВИЧ С.А., канд. екон. наук

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА МАШИНОБУДУВАННЯ

Машинобудівний комплекс, який ще з кінця сімдесятих років двадцятого століття стає провідною галуззю промисловості України та частка якого в обсягу валового внутрішнього продукту на цей час становить близько 12 %, у сучасних умовах, зважаючи на ускладнення та зростаючу мінливість ринкової кон’юнктури у зв’язку з розгорненням економічної кризи у світі, стикається з проблемами не тільки розвитку, але й існування, що ускладнює процеси зміцнення економіки України та становлення її як незалежної високорозвиненої держави. Це пов’язано з тим, що машинобудування розглядається як найважливіший сегмент вітчизняної промисловості, який, створюючи зна-

ряддя праці, безпосередньо впливає на майбутній напрямок та темпи розвитку науково-технічного прогресу у різних галузях народного господарства, зростання продуктивності праці, інші економічні показники, які визначають ефективність розвитку суспільного виробництва.

На сьогоднішній день більшість машинобудівних підприємств зменшили об'єми виробництва, попит на їхню продукцію різко скоротився, а тому підприємствам доводиться працювати на половину, а то і на третину своїх докризових можливостей. У зв'язку з цим не викликає сумнівів необхідність проведення ряду заходів щодо пошуку підходів та розробки рішень, які б допомогли виправити ситуацію, що склалася [5].

Для цього необхідно визначити рівень фінансової стабільності підприємств машинобудування, який підприємство має на дану мить, щоб, виходячи з результатів, мати можливість оцінити здатність та шляхи адаптації фінансового потенціалу машинобудівних підприємств до незапланованих змін зовнішнього середовища. В процесі визначення рівня фінансової стабільності неможливо не стикнутися з проблемами визначення поняття фінансового потенціалу підприємства. Більшість авторів погоджуються з його складністю та багатоаспектністю та визначають фінансовий потенціал підприємства як фактор, що характеризує фінансові можливості розвитку підприємтсва, й переважно за рахунок власних коштів [1, 4].

Експерти зазначають, що фінансовий стан підприємства характеризується головним чином такими коефіцієнтами, як коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт оборотності обігових коштів, рентабельності власного капіталу, коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел [1].

Розглядаючи підприємства машинобудування Харківської області (ВАТ «Завод ім. Фрунзе», ДП «Завод «Електроважмаш», ВАТ «Харківський тракторний завод ім. Орджонікідзе» та ін.) не можна не зазначити негативні тенденції формування фінансового потенціалу машинобудівних підприємств за період 2004-2008 років, насамперед за рахунок відсутності чи низького та нестабільного рівня чистого прибутку, а також суперечності між окремими досягнутими показниками – деякі розглянуті коефіцієнти перевищують норматив високого рівня (коефіцієнт оборотності обігових коштів, коефіцієнт автономії), деякі – залишаються низькими або взагалі дорівнюють нулю (рівень рентабельності перебував у діапазоні між 0% та 21,96%, коефіцієнт фінансової незалежності коливався в середньому від 0,39 до 1, що є низьким показником порівняно з нормативним значенням), що безсумнівно має негативний вплив на здатність підприємств машинобудування реагувати на зміни зовнішнього середовища [3, с. 90].

Також з переходом до ведення справ у ринкових умовах не відбулося значної зміни системи управління підприємствами машинобудування: хоча спостерігається залучення до апарату управління молодих кадрів зі сформованим європейським мисленням, реалізувати його без відповідного досвіду проблематично. Таким чином, машинобудування потребує поєднання управ-

лінського досвіду минулого з новітніми надбаннями в сфері менеджменту та науково-дослідних досягнень [2, с. 169].

Ефективність управління підприємством зумовлюється його здатністю конструктивно реагувати на загрожуючі нормальному функціонуванню системи зміни.

Запровадження на підприємствах машинобудування систематичного фінансового моніторінгу та системи аналітичної обробки результатів із їх подальшою інтерпретацією дає змогу визначити можливість протистояння підприємствами машинобудування негативним змінам зовнішнього середовища та вчасно вжити заходи щодо запобігання погіршення свого фінансового стану, що набуває особливої актуальності в періоди економічних та фінансових криз. Наявність інформації про фінансовий стан підприємства дозволяє приймати адекватні рішення й вчасно реагувати на зміни для забезпечення фінансової стійкості підприємства як у поточному пероді, так і в перспективі.

Список використаних джерел: 1. *Васильева Л.С.* Финансовый анализ: учебник / *Л.С. Васильева, М.В. Петровская*. – М.: КНОРУС, 2006. – 544 с. **2.** *Колісник М.К., Сміх К.Е.* Стан підприємств машинобудування в Україні і можливі шляхи виходу з кризи за допомогою стратегії інтеграції / *Колісник М.К., Сміх К.Е.* // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 163-173. **3.** *Кузькин Є.Ю.* Фінансовий потенціал підприємств машинобудівної галузі / *Кузькин Є.Ю.* // Фінанси України. – 2009. – № 7. – С. 89-93. **4.** *Савицкая Г.В.* Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Уч. пособие. – М.: Новое знание, 2001. – 704 с. **5.** Веб-сторінка Харківської обласної державної адміністрації // http://www.kharkivoda.gov.ua/

УДК 658.532

КОШОВА Л.В.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Метою існування будь-якого підприємства є отримання прибутку. Отримання прибутку внаслідок здійснення господарської діяльності завжди пов’язане з виникненням витрат. Неконтрольований процес формування витрат нерідко призводить до їх істотного збільшення, і, як результат, до збитків та зниження платоспроможності підприємства. Усе це змушує керівництво підприємства постійно удосконалювати діючу систему управління витратами.

Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат відносно їх видів, місць та носіїв за постійного контролю рівня витрат і стимулювання їхнього зниження [1].

На сучасних українських підприємствах, в основному, використовують наступні системи управління витратами: 1) директ-кост; 2) стандарт-кост; 3) АВС.